

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

این کیف سامسونت ما است! ما که از این کیفهای قشنگ مانند شما نداریم! الان طلبه‌ها هم مثل این دولتی‌ها کیفهای سامسونت قشنگ می‌خرند، دستشان می‌گیرند و بیرون عبا می‌گیرند اما ما این را زیر عبا گرفتیم، دیدیم که این خلاف شئون است!

می‌گویند که وقتی مرحوم مدرّس رفته بود خارج، دید همه با خودشان کیف می‌برند - مدرّس خیلی مرد بزرگی بود، حالاتی هم داشت، بی‌هیچی نبود، یک چیزهایی داشت - کیفهای چرمی و چرم هم خب چرم گاو است، این چرمهای گاو را گذاشتند روی میز، مدرّس هم که یکدانه زنبیل دستش بود و در زنبیل لُنگ داشت؛ اسناد را در لُنگها پیچیده بود. اینها دیدند که از داخل لُنگ قصد دارد چیزی بردارد، فکر کردند شلوار و وسایل حمامش است؛ گفتند: آقا این چیست؟ گفت: این همان است که شما می‌خواهید. شما آن را برداشتید در چرم گاو گذاشتید، ما این را برداشتیم در لُنگ تمیز و قشنگ، خیلی با دقت گذاشتیم که عرق نکند. چون چرم عرق می‌کند، پوسیده می‌شود دیگر، آن هم اسناد است آقا! اسناد یک مملکت که نباید عرق کند! لُنگ را باز کرد و گفت: اگر مطلب می‌خواهید، بفرمایید! این هم مطالبی که هست، اسناد و مدارک. اگر چرم گاو می‌خواهید، اینها همه گاو و چرم گاو و ... ما همه به دکور داریم می‌پردازیم، حالا این کیف اسناد ما است، از این کیفهای خیلی خوب!

خدا رحمت کند مدرّس را که یکی بود و آن هم رفت. یک نقطه ضعفی داشت مدرّس و آن این که در برابر تقاضا و عجز و التماس دیگران استقامت نداشت، این نقطه ضعف او بود. یعنی اگر یک نفر می‌آمد از او تقاضایی می‌کرد و خلاصه مقداری عجز و لابه می‌کرد، از آن خواستش عقب‌نشینی می‌کرد و همین باعث شکست او در برابر رضاشاه شد. رضا شاه آمد و پای مدرّس را بوسید، در همان موقع که بین ایشان اختلاف بود و خودش را هم به حال گریه درآورد. همه سیاسیون اصلا فریب و نیرنگ و تزویر هستند، همه سرتاپا کلک هستند، از آن موی سر گرفته تا ناخن پا، شما یک سرسوزنی غیر کلک نمی‌یابید، سیاسیون همین هستند. حالا رضاشاه با آن وضعیت و مقامش آمده پای مدرّس را دارد می‌بوسد و خودش را هم به حال گریه درآورده و لذا مدرّس را فریب داد، گول زد و بعد خود همین بالای جانش شد؛ این نقطه ضعف ایشان بود.

انسان وقتی که به یک مسئله به نحو متقن می‌رسد، نباید در قبال برخوردهای اغواگر دیگران عقب‌نشینی کند، برخوردهای اغواگرانه! چون اینها که توبه نمی‌کنند، شکل عوض می‌کنند، ظاهرشان را عوض می‌کنند، توبه که در کارشان نیست، توبه گرگ مرگ است! امروزه یکی یکی دارد مرگ خلق الله می‌رسد، همه جا شلوغ

شده، اوضاع دنیا خیلی به هم ریخته است، مسئله غیرعادی است!

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

نمی دانم دوستان نسبت به مطالبی که مرحوم آقا در مسئله کفایت احرام از محاذاة میقات داشتند اطلاع پیدا کردند یا نه؟ اگر شما بخواهید در این مطالب تفحص کنید البته در سایر تقریرات و سایر کتب مؤلفه در حج اضافه بر این مطالب چیز دیگری نیست، فقط بعضی از نکات هست که اتفاقاً روی آن نکات باید تکیه کرد ولی مرحوم آقا در این جا به اشاره گذشته اند و نسبت به آن چندان مطلب را باز نمی کنند عمده دلیل برای کفایت احرام از محاذاة همان طوری که عرض شد روایت عبدالله بن سنان است غیر از این ما روایتی نداریم و روایات دیگر دلالت بر جواز احرام برای معذورین می کند در غیر از موارد موقتّه، مثل خوف از مرض یا برد شدید یا عدم فرصت کافی برای احرام از میقات بعید که در این موارد مثلاً ممکن است شخصی وارد جدّه می شود و نتواند به جحفه برود. فرض کنید که پنج ساعت بیشتر فرصت ندارد و پنج ساعت می تواند بماند اتفاق هم افتاده که یک همچنین شخصی وارد شده و می خواهد عمره مفرده انجام بدهد و پنج ساعت هم بیشتر وقت ندارد اگر او بخواهد از جدّه به جحفه برود، همین رفت و آمد و قتش را استیعاب می کند در این جا از ادنی الحل می تواند احرام ببندد یا کسی که خوف سرما و برد دارد، خب فرموده اند که می شود برود از میقات نزدیک یا ادنی الحل احرام ببندد یا فرض کنید برای کسانی که منزلشان مادون مسافت بین میقات و بین حرم است که خود نفس منزلشان در آن جا حرم است اینها موارد خاصی است که در خود روایات هم ذکر شده است.

اما بحث به نحو اختیار است لذا امام می فرماید باید برگردد و از همان میقاتی که گذشته دوباره احرام ببندد الا این که دیگر فرصتی نداشته باشد در غیر این صورت یا کار حرامی است یا در صورت خطا، کار حرامی نکرده و خطا کرده است ولی در صورت اختیار و عالماً و عامداً آیا این محاذاة با میقات کفایت می کند یا نه؟

روایاتی که در این جا داریم می فرماید که «فلیس لاحد أن یعدوا من هذه المواقیت الی غیرها» این یک دسته است که نسبت به این افراد دلالت بر انحصار موقیت می کند برای کسانی که می خواهند احرام ببندند اما صحبت در این است که ما آن چه را که در روایات داریم نسبت به فقهای که قائل به عدم جواز احرام هستند از محاذاة میقات عمده دلیل اینها عبارت است از این روایاتی که دلالت می کند بر انحصار «مواقیت التی وقتها رسول الله که فلیس لاحد ان یعدوا منها» برای این افراد در ابتدای امر می تواند دلیل موجهی باشد و در این روایات محاذاة با میقات نیامده است پس بنابراین این روایات دلالت می کند بر این که احرام برای محرم از نفس این امکان خاصه باشد روایات هم که زیاد است در بعضی از روایات مثل روایت موسی بن جعفر حتی در آن

تحدیر است که مگر تو می توانی از خودت مواقیت را کم یا زیاد کنی؟ و دلالت دارد که حضرت ناراحت شدند از این که چرا آن شخص با آن افراد که مخالف مذهب بودند زودتر احرام نبسته و بعد آمده آن جا احرام بسته! اشکالی که بر این مسئله وارد می شود این است که گرچه در این روایات انحصار مواقیت است و لکن در این روایات قید شده است که برای کسی که مرور می کند از اینها لیس لاحد آن یعدوا؛ یعنی تجاوز کند و از این میقات رد شود مگر محرماً حالا اگر کسی از این میقات رد نشد تکلیف او چیست؟ میقات این جا است و این شخص دارد از این جا می آید تکلیف این چیست؟ به میقات کاری ندارد؛ یعنی باید از اینجا بچرخد از این جا بایستد و محرم شود؟ این که مرور از میقات نیست عرفاً مرور از این میقات نمی گویند.

اشکالی که در این جا بر این نظریه وارد است این است که این میقات برای کسی است که مرور کند یعنی راهش از آن میقات باشد ولی از آن اول میقات احرام نبندد و بعد بیاید جلوتر به میقات نزدیکتر برسد یا بیاید به ادنی الحل و امثال ذلک این اشکال وارد است یعنی کسانی که محاذاة با میقات را کافی می دانند اینها می توانند به این مسئله متمسک شوند که گرچه در روایات داریم که «وَقْتَهَا رَسُولُ اللَّهِ» ولی برای کسی که مرور می کند اما کسی که مرور نمی کند نه! پس چیست؟ حداقل این است که حضرت در اینجا ساکت است گرچه اسمی از محاذاة نیامده ولی ساکت است حالا آن سکوت حضرت و به طور کلی سکوت ائمه علیهم السلام نسبت به افرادی که از محاذاة میقات سیر و حرکتشان هست، آن سکوت با قرائن و شواهد یا با ادله دیگری که ممکن است در این جا باشد، نه این که مقید شود بلکه آن سکوت می آید ظهور پیدا می کند. پس بنابراین مسئله اصلی این است که این مواقیت، مواقیتی است برای کسانی که عبور می کنند از این میقات، این یک مسئله.

جوابی که ممکن است از این قضیه داده شود در این جا این است که گرچه رسول خدا در این جا ساکت بوده است از حرکت و سیر طریق حُجَّاجِی که مسیرشان از محاذاة میقات است ولی رسول خدا در مقام تشریح مواقیت بوده است ائمه علیهم السلام در مقام تشریح حکم میقات هستند در حالتی که مُعْظَم افراد طبعاً از محاذاة میقات مرور می کردند. این را ببینید این مسئله، مسئله استنباطی و اجتهادی است نکته اجتهادی و استنباطی که در این جا فهم ما را نسبت به کیفیت مراد امام علیه السلام و رسیدن به آن حکم و ملاک روشن می کند. این است که بسیاری از افراد و معظّم آن افراد مسیرشان از طریق میقات نبوده از طریق غیر میقات بوده و محاذاة با میقات می شده، بالاخره هر کسی از هر طرف کره زمین بیاید محاذاة با یکی از میقاتها خواهد بود بالاخره زمین گرد است وقتی که گرد است و کعبه را در آن نقطه بالا فرض کنید و در دور کعبه یک خطوط دایری ترسیم کنید نسبت به شش نقطه که از این نقاط بقاع ارض قرار گرفته است یک خط دایره ای قرار دارد که به آن محاذاة با میقات گفته شود و محاذاة هم فقط نه اینکه چسبیده است؛ یعنی در هر کدام از این دایره هایی که به دور کعبه ترسیم شده است - چون زمین گرد است - می شود محاذاة با میقات که در وسط آن دایره و رأس شعاع کعبه

قرار دارد و در نقطه خروجی دایره میقات قرار دارد حالا خود آن میقات می شود یک دایره، میقات نزدیک تر می شود دایره دوم تا نزدیکترین میقات، تا می رسد به ادنی الحل که خود ادنی الحل نیز دارای یک دایره است - البته دایره نیست یک مقداری تفاوت دارد یک کم و زیاد دارد -

رسول خدا که در مقام تشریح، خود میقات را به عنوان محل برای احرام ذکر کرده است چطور حضرت در مقام تشریح [تکلیف سایرین که از میقات عبور نمی کنند را مشخص نکردند] شما فرض کنید روایتی که از عبدالله سنان است، در چند سال قبل صادر شده است؟ دویست و پنجاه سال گذشته است، صد و پنجاه سال از زمان رسول خدا گذشته است، کجای این مدت روایتی داریم، حتی از اهل تسنن، بر این که افرادی که از محاذات میقات عبور می کردند احرام می بستند؟ تمام افراد از هر جا که می آمدند سرشان را کج می کردند به سمت میقات و اصلا از اول مسیرشان را قرار می دادند به سمت آن میقاتی که نزدیک به آنهاست. اهل شام مسیرش مشخص است، اهل عراق مشخص است، طائف مشخص است و سایر افراد اینها همه میقاتهایشان مشخص بود و افراد هم بر طبق همان نقشه جغرافیایی که در آن زمان داشتند راههای خودشان را بر همان کیفیت ترسیم می کردند.

معظم حرکت افراد از غیر مواقیت بوده است اگر محاذات با میقات در لسان شارع جعل شده بود همان موقع پیغمبر می فرمود، این مواقیت برای کسی است که مرور کند و محاذات آن برای دیگران است که بر مواقیت مرور نکنند، روایتی نداریم که: راهتان کج نکنید، این همه راه سیرتان را و طریقتان را طولانی نکنید تا بنخواهید به میقات برسید و مثلا پانزده روز، بیست روز راهتان را اضافه نکنید تا به میقات برسید و از میقات عبور کنید، یک روایت ما نداریم، از خود رسول خدا گرفته تا ائمه که بیابند محاذات با میقات را به عنوان «احدالمواقیت» معرفی کنند که مواقیت آن مواقیت معلومه هستند مانند یلملم و وادی العقیق و غیرهما و یکی از آن مواقیت هم محاذات باشد! خیلی خب مسئله تمام می شد، حل می شد. این که شارع بیاید نگاه کند در مرآی و منظر و افراد را ببیند - منظور از شارع رسول خدا و ائمه نه فقط خود خداوند تبارک و تعالی - و آن حرکت افراد را ببیند و سختی و صعوبت سیر را مشاهده کند و هیچ نگوید و صدایش درنیاید چه مفهومی دارد؟ وقتی که شما مثلا یک اتوبان از قم به تهران دارید که این طرف است و یک جاده هم آن طرف است حالا اگر به شما خبر بدهند که این جاده را بسته اند و دارند تعمیر می کنند و افراد همه باید از آن طرف بروند ساوه و از سلفچگان و دور بزنند خب مردم این همه باید راه بروند، خسته و درمانده شوند و اداره راهنمایی من باب مثال تماشا کند، مردم آن جا ازدحام کرده اند و معطل شده اند اعم از زن، بچه، پیر و ... گرمای هوا... ولی یک کلام از زبانش درنیاید بگوید این جاده باز است و بسته نیست شما از این جا می توانید بروید. شما به این اداره چه می گوید؟! حالا در اینجا قضیه یک روز و دو روز نیست که راهشان را کج کنند بروند ذوالحلیفه یا یلملم و امثال ذلک، گاهی

اوقات ممکن است یک ماه تفاوت بین مسیر باشد!! آن موقع هواپیمای بوئینگ ۷۴۷ که نبوده، خر بود و کجاوه بود و ... و پانزده روز یا یک ماه طول می کشید، دو ماه گاهی از اوقات طول می کشید. در این ها بچه هست، پیر هست، هرَم هست، شیخ هست، عجوز هست و اینها با این کیفیت می آمدند و رسول خدا و ائمه همین طوری نگاه کنند؟ اصلاً معقول است به نظر شما؟! معقول است بگوید که آقا چرا این قدر راهتان را زیاد می کنید...

اینها که من دارم عرض می کنم نکات اجتهاد است که چطور باید فقیه خودش را ببرد در فضای تکلیف، خودش احساس کند، اگر خود شما به یک همچنین مسئله ای گرفتار می شدید با عیالتان و با مادران می رفتید و او مریض می شد و راه اضافه می رفتید به شارع چه می گفتید؟ می گفتید زبان نداشتی بگویی از اول بیا از این طرف برو؟! پدرمان درآمد، قضیه، قضیه یک فرسخ و دو فرسخ نیست، صدها فرسخ ممکن است تفاوت داشته باشد، هشتصد فرسخ تفاوت داشته باشد، نه این که مسئله یک کیلومتر باشد و بگوییم که حالا یکخرده آسایش و راحتی او کم بشود ثواب بیشتر می برد! مسئله مسئله راه است، صعوبت است، گرما است، سرما است، اتلاف است، تمام اینها در مسئله هست یک روایت شما پیدا کنید که از زمان رسول خدا تا زمان غیبت امام علیه السلام باشد که محاذاة با میقات درست است. ما می گذاریم روی چشم و می گوئیم در مقابل این همه روایت همین یکی کافی است و بس است کو؟ البته به روایت عبدالله بن سنان می رسیم، این را فعلاً بگذاریم کنار، غیر از ایشان یک روایت دیگر هم داریم که در سندش عبدالله بن سنان هست پس یک روایت است منتهی به دو جور نقل شده است، سلسله سند دو جور است و هر دو به عبدالله بن سنان است که فرد موثق است و روایت صحیح السند است و در این مسئله حرفی نیست. پس اشکال وارد نمی شود برای این که رسول خدا ... اشکالی که خود مرحوم آقا هم کردند و دیگران هم کردند. - ظاهراً همین است اگر یادم باشد، من جدیداً مطالعه نکرده ام همان سالهای پیش بود و دوباره مراجعه نکرده ام، آن اشکالی که شده بود، یعنی در سایر تقاریر این مسئله هست - که روایت برای کسانی است که از میقات عبور می کنند، غیر از میقات را حضرت ساکت است، وقتی که ساکت شد چه اشکالی دارد که احرام از میقات باشد؟ این مسئله درست که در روایات نداریم همه حُجَّاج، همه مُحْرَمین، کل المحرمین، کل من یأتی للحج و للعمرة، به این عبارت نداریم بلکه برای کسی که مرور می کند داریم «لمن یعدوا» یعنی مرور می کند، تجاوز می کند، باید از این مواقیت باشد، بسیار خوب این را قبول داریم هر کسی از میقات عبور می کند باید احرام ببندد و نمی تواند بدون احرام عبور کند و اگر چنین کرد باید دوباره برگردد. ولی صحبت در این است که هر کسی که از این جا عبور نمی کند از محاذاة میقات عبور می کند و بلکه شاید بتوان گفت اگر نگوییم بیشتر و معظم حتی نسبت به فرض کنید که افراد مثلاً امروزه اکثر افراد از محاذاة با میقات عبور می کنند نه از خود میقات الان می بینید حجاج را دارید می بینید از کیفیت سیر ایشان را دارید

می بینید کجا واقعاً و حقیقتاً مرور می کنند؟ اگر یک عدهٔ قلیلی باشند که از همان خود نفس میقات بخوانند مسیرشان در آن جا باشد مسیری وجود ندارد! خیلی از اینها همه خاکی است یعنی این قدر کم است سایرین در این مواقیت که اصلاً نیامدند به طرق رسیدگی کنند به همان کیفیت سابق باقی مانده است.

احکام برای افراد در همهٔ ازمنه بایستی که مشخص شود تکلیف باید مشخص شود، وقتی رسول خدا می فرماید برای کسی که مرور کند نمی تواند نسبت به مسئلهٔ دیگر ساکت باشد، این سکوت حضرت چه معنا دارد؟ بالاخره ما نمی توانیم بگوییم در مقام سکوت تکلیف نیست، یا تکلیف به جواز است یا تکلیف به عدم جواز است، از این دو خالی نیست. شما فرض کنید که دو نفر هستند شما هم دو تا پرتغال دارید به یکی می دهید و یکی را می گذارید این جا می گوید آقا تکلیف این چیست؟ این پرتغال را شما همین طور نگه دارید آن فرد را هم به همان نحو رها کنید یا باید به او داد یا این که نداد، مشخص کنید، این که همین طوری نگه دارید و او هم ساکت باشد نمی شود بالاخره در این جا نیت شما در این میانه چیست؟ آیا بر اعطاء است یا بر عدم اعطاء؟ سکوتی که در این جا شده است نسبت به محاذات میقات به کدام یک از دو طرف این معادله باید حمل کرد؟ بر جواز احرام یا عدم جواز احرام؟ صحبت در این است شما جواز احرام را از کجا اثبات می کنید؟ این یک مسئله است که نسبت به این مسئله اشکال است مطلبی که در این جا مطرح شده است و بسیاری از فقها این را مطرح کردند و آن طوری که من یادم هست نمی دانم شما مطالعه کرده اید که تشبث به همان قواعد کلی است قواعد کلی اباحه در جواز احرام است به قاعده همان اصل جواز فعل تا مادامی که از شارع نهی رسیده باشد شما می توانید از هر جا که هست احرام ببندید تا وقتی که شارع نهی نکرده باشد صحبت در این است در مسائل توقیفیه که در آن جا اصول جاری نیست در آن جا باید تعبد بر شارع باشد در آن جا چه قاعده ای حاکم است؟ فوراً بگویید اشتغال!! وقتی که شارع، طواف احرام را در این جا الزام می کند بر مکلف و نسبت به آن احرام ساکت است در این صورت چه حکمی برای مکلف است که مکلف قطع به برائت ذمه و رفع اشتغال ذمه و تکلیف داشته باشد؟.

تلمیذ: بر اساس همان روایت عبدالله بن سنان که احرام از محاذات جایز است شاید روایتی بوده باشد به دست ما نرسیده باشد.

استاد: شاید هم نبوده است و لذا به دست ما نرسیده است.

تلمیذ: خب روایت عبدالله بن سنان که بوده.

استاد: همین! گفتم که بعداً ما راجع به آن صحبت می کنیم، ببینید این که شاید و ممکن است و امثال آن را اصلاً از بحث به طور کلی باید خارج کنیم شاید را می دانید چه کسانی می گویند؟ هر کسی بماند و راه را نیابد می زند به شاید، شاید بوده است، قدماً بر مسائلی و ... اینها همه اشتباه رفتن است شاید نداریم، ما هستیم

و این روایات و قرائن و شواهدی که ملموس است و مورد دقت و مورد مطالعه، همین، چیز دیگری نداریم با شاید انسان نمی تواند فتوا بدهد. با شاید انسان نمی تواند اجتهاد کند. روایت امام صادق باشد روی چشم دیدید دیدید، ندیدید، خب مَثاب هستید یا این که معفو هستید، در هر صورت این گونه نیست که لازم باشد حتما نسبت به همه اصواب و همه مسائل اشراف داشته باشید.

ما بنده‌ای هستیم مثل همه بندگان خدا بی دلیل هم برای مردم پُرز زیادی ندهیم خودمان را مالک الرقاب مردم تصور نکنیم به مقدار سوادمان به مقدار بضاعت مُرجماتان نگاه می‌کنیم آن چه که به نظر ما می‌رسد می‌گوییم در این هم باید مدعی باشیم که اشتباه می‌کنیم خطا می‌کنیم و بسیاری از مردم از ما بهتر می‌فهمند، آقا بهتر می‌فهمند، هنوز گاه نخورده‌اند! بعضی غذا هم به ایشان بدهی می‌روند گاه می‌خورند به آنها کار نداریم، نه همه این طور نیستند می‌فهمند و با شاید و اینها مطلب کشف نمی‌شود این شاید را اصلا به طور کلی از ذهنمان ببریم بیرون. آن طلبه‌ای که در ذهنش شاید می‌آورد یک قدم دیگر نمی‌تواند بردارد. یک مجتهد شاید در ذهنش نیست، احتمال در ذهنش نیست قرینه در ذهنش می‌آید، شاهد در ذهنش می‌آید، شواهد در ذهنش می‌آید ولی شاید و احتمال در ذهن نباید بیاید این مسئله مسئله مهمی است ما هستیم و آن زمان، الان داریم مسئله را بررسی می‌کنیم افرادی که در آن زمان بودند مگر آن افراد همه از خود مواقیت بودند اگر همه از خود مواقیت بودند پس چرا شخص به امام صادق می‌فرماید می‌خواهد راهش را عوض کند از غیر ذوالحلیفه برود پس معلوم است هزار تا راه بوده است حضرت می‌فرماید: که سته امیال از مدینه دور بشود و بعد از محاذاة میقات احرام ببندد این طور نبوده است که فقط افراد منحصر باشد حرکتشان از همین ذوالحلیفه و مدینه و سایر مواقیت. گذشته از این دلیل، اگر قرار باشد محاذاة با میقات صحیح باشد مردم مگر چه مرضی دارند که همه بیایند ذوالحلیفه؟ هر که این طرف است همان جا خر را سوار می‌شود و راه می‌افتد و می‌رود.

اصلا چرا باید بیاید ذوالحلیفه؟ فاصله‌اش یک کیلومتر باشد، خب باشد، محاذاة محاذاة است دیگر، محاذاة که دم ندارد بعد هم اختیار دست من است بله اگر یقه من را گرفتند و طناب گردن من انداختند کشیدند که وسط ذوالحلیفه و مسجد شجره آن وقت باید احرام را ببندیم. چون در این جا روایت فلا یجوز لأحد أن یعدوا عن المواقیت الا ما وقتها رسول الله را شامل می‌شود ولی بنده دلم می‌خواهد فرض کنید که بیایم این جا دو یا سه روزی وقت دارم و هوا هم خنک است، بلند می‌شوم دو کیلومتر سه کیلومتر می‌آیم این طرف تر چرا از این جا برگردم؟ سه کیلومتر! چه اشکال دارد چرا سه کیلومتر حالا نمی‌گوییم سی روز چرا برگردم، محاذاة محاذاة است دیگر! یعنی شما می‌پذیرید یک همچنین مسئله‌ای را و ملتزم می‌شوید که ما محاذاة را بیایم تخصیص بزنیم که حتما محاذاة محاذاة بعیده باشد؟ اگر قریبه باشد شارع اجازه نمی‌دهد؟!

نه این گونه نیست در این اتاق هر کجای آن شما می‌توانید نماز بخوانید همین قدر به این طرف نماز

بخوانید به این طرف و آن طرف نخوانید می‌خواهید این جا بخوانید آن جا بخوانید هر جای اتاق بخوانید شارع به شما اجازه می‌دهد نظر ندارد بر این که حتما فرض کنید که یک مکان خاصی برای این قضیه باشد لذا این اشکال در این جا هست.

وقتی که شما یقین به اشتغال ذمه بر احرام دارید که باید محرماً باشد و وقتی که شما در این جا شک کنید که احرامی را که بسته‌اید از این نقطه این احرام مورد رضای شارع هست یا نه، در آن جا آیا قائل به اصل برائت می‌شوید؟ برائت از الزام به حضور در مواقیت؟ برائت از صعوبت و تکلیف شاق بر آن شخص؟ آیا در این جا قاعده برائت و قاعده جواز و قاعده حِلّ و امثال ذلک جاری می‌شود؟ یا این که نه در این جا بایستی به مقتضای اشتغال باید در این جا یقین به رفع تکلیف به واسطه بقاء رضای شارع داشته باشیم؟ کدام یک از این دو را انجام می‌دهید؟ بسم الله این شما و این هم اصولی تا این جا شما خوانده‌اید. وقتی که تکلیف به صلاة ظهر می‌آید و شما نسبت به قبله در این جا شک هستید در این جا حکم به برائت تکلیف زائد بر صلاة به جهت واحده جاری می‌کنید؟ و یا این که صلاة به اربع جهات یا ثلاث جهات و امثال ذلک؟ به کدام یک عمل می‌کنید؟ آن حکم برائت در جایی است که تکلیف سابق در آن جا سبقت بر شک نگرفته باشد وقتی که تکلیف سابق بر شک شاک است و آن تکلیف ساقط نمی‌شود الا باتیان بما فیہ رضی الله و بما فیہ رضا الشارع شما دیگر چطور می‌توانید با قید اصالت برائت و امثال ذلک بخوانید که اصل مثبتی که حتی مواردی که در این جا است که باعث رفع در این جا صحت تکلیف شود و به واسطه صحت تکلیف رفع اشتغال تکلیف شود این شد همان اصل مثبت!! یکی از موارد اصل مثبت است گرچه این را اصولیین ذکر نکرده‌اند که یکی از مواردش اجرای برائت در سبقت به تکلیف است این مسئله در این جا مطرح است لذا قاعده اشتغال بر قواعد دیگر مقدم است یکی از مسائلی که به نظر می‌رسد دیگران -حالا نمی‌دانم مرحوم آقا هم در اینجا آورده‌اند یا نه- نسبت به جواز محاذاة با میقات ادله‌ای که ذکر کردند همین قضیه تمسک به اصول عملیه در مقام شک در سقوط تکلیف و عدم سقوط تکلیف است در احرام به محاذاة میقات.

این که در این جا رفت کنار، خب چه باقی ماند؟ ما چیز دیگری در این جا نداریم یک مسئله‌ای که در این جا هست علاوه بر این قضیه این است. نسبت به خود این که عرض شد که نسبت به این مسئله سکوت است از این جا ما استفاده می‌کنیم که علاوه بر این که ما در این جا نمی‌توانیم در مقام شک به جای تمسک به اشتغال، تمسک به اصول عملیه بکنیم در اصل تکلیف، اشتغال بر سایر اصول عملیه در این جا مقدم است.

مثل همه مواردی که قاعده اشتغال در آن جا جاری است در مسئله طهارت و نجاست و در مسائل اصول موضوعی و اصل حکمی که صحبت آن شد. یک مطلبی که در اینجا نسبت به عدم جریان اصول عملیه هست مسئله قرائن قطعیه در زمان شارع است. این مسئله از اجرای اصول عملی برای فقیه جلوگیری می‌کند. اگر قرار

بود که همین اصل عملی ساری و جاری باشد در زمان شارع چرا مردم نیامدند از محاذاة با میقات احرام ببندند و اصل عملی جاری کنند؟ بلکه همه می آمدند و از همین مواقیت سته محرم می شدند. پس معلوم می شود محذور از اجرای اصل در این جا هست. خب این همه افراد بودند، صحابه، بزرگان، افرادی که می آمدند سوال می کردند، ولی ما روایتی نداریم که به آن تمسک کنیم. لذا یکی از مواردی که شما مشاهده می کنید قطعا در اینجا لولا آن قرینه خاصه و شواهد خارجی اقتضای جریان اصل عملی را می کند شما برخلاف آن را می بینید. فرض کنید امام علیه السلام این را گفته است می بیند که این جا جایی است که باید برائت جاری شود شما نمی بینید، مسائل متعددی در اینجا هست من در قسمت برائت عرض کردم در چند مسئله هست که در آن مسائل احتیاط است فرض کنید یکی مسئله دماء است، یکی مسئله نفوس و اعراض است، آن جا شما این مسائل را نمی بینید در صورتی که جا جایی است که اصالت البرائه جای آن است، ولی اشتغال می آید، احتیاط و امثال ذلک در آن جا می آید.

در این موارد شما وقتی که مشاهده کنید می بینید امام علیه السلام حکم به تکلیف کرده است حکم الزامی کرده است یا نهی کرده است، حذر کرده است یا امر کرده است، این جا متوجه می شوید که این خارج از دایره اجرای اصول عملیه است. در مواردی شما می بینید که نه، این جا جای اجرای اصل است، حتی جای اجرای اصل هم نیست، یعنی همان مسئله اشتغال می خواهد بیاید غلبه کند، مانند مسئله طهارت و نجاسات خبثیه - یا در حدیثه هم همین طور ولی بیشتر در خبثیه - وقتی که امام علیه السلام می رود برای تجدید وضو... - من یک دفعه برای شما عرض کردم - شما به حسب عقل عادی و عقل عرفی و قرائن و شواهد بخواهید نگاه کنید می توانید حکم قاطع بر تنجس و یا بر نجاست ثوب در این جا داشته باشید، شما در این جا می بیند امام علیه السلام می گوید که رطوبت شاید مال آن آب است و فلان که ریخته شده است؛ یعنی اگر ما بودیم و لولا این روایت از امام علیه السلام یکی از آن کسانی که حکم به نجاست به ثوب می کرد خود بنده طهرانی بودم، زیرا شواهد این را اقتضا می کند. مگر این که چشمان را ببندیم و بگوییم این جا عقلمان کار نمی کند، اما آن عقلی که سایر جاها کار می کرد این جا هم دارد کار می کند، حداقل از این رطوبتی که در این هست از ثلث آن نگوئیم از ربع آن نگوئیم این قدر آن که دیگر مسلم است، از کجا مسلم است؟ کاری ندارد آن موقع معلوم نبود الان معلوم است، لباس را بردار ببر در آزمایشگاه فرض کنید که در آن اسید اوریک پیدا می شود یا نه؟ در آب که دیگر اسید اوریک نیست! امام می گوید نبر برای چه می خواهی به آزمایشگاه ببری؟ برای چه می خواهی بفهمی؟ این آن شم الفقاهه است که به مجتهد موارد جریان برائت و حلّ و طهارت و اینها را از لسان دلیل و از موضوعات و موارد بخصوص برای او حاصل می کند.

لذا در این جا در موقع احرام می گویند آقا این جور شد، جواب می دهیم آقا برو پاک است به نفر بعدی

هم می گوئیم آقا برو پاک است، پاک است، می گوید آقا من دیدم جواب می دهیم برو عوضی دیدی چشمت را بمال! عوضی دیدی برو! چرا؟ چون بنای شارع در این گونه مسائل بر توقف نیست! بله یک وقتی با همین دو چشمت می بینی آن یک مطلب دیگری دارد. یک وقتی نه چرا شارع یک همچنین مسئله ای گفته است؟ چرا؟ چون نخواستند مردم را درگیر این مسائل ظاهری بکند که در آن هزار تا بدبختی و وسواس و اینها پیامد خواهد داشت و پدر آنها را درخواهد آورد، نماز آنها را از بین می برد، حج ایشان را از بین می برد، روزه ایشان را از بین می برد، عبادت ایشان را از بین می برد، ذکر و حال و فکر و تفکر و همه اینها از بین می رود، شیخ بدبخت سر ظهر که اذان می گوید می رود دم حوض و ده دقیقه به غروب نماز ظهر و عصرش را می خواند. بنده خودم دیدم، بیخود نمی گویم شش ساعت سر حوض می ایستد در تابستان، هفت ساعت می ایستد که یک وضو بگیرد با این نماز خواندن و با این سخت گرفتن خود را به جهنم می بری. شارع می گوید آقا دو تا مشت یا یک لیوان بردار یکی به صورت و یکی به دستها برو به امان خدا، بعد بلند شو برو نماز بخوان، رو کن به آن طرف این نحوه فقه و دیانت را باید به مردم یاد داد، به این کیفیت باید یاد داد، آن جا که باید سفت بگیریم شل می گیریم و جان مردم را می شود مثل جان مارمولک و سوسک و اینها و آن جایی که باید شل بگیریم می گوئیم و لالضالین نمازت خراب شد! عین از آن مخرج خود درنیامد! باید خیلی عین دقیق شود! این قدر که عین به قاف تبدیل شود! ح باید به خ تبدیل شود! من خودم دیدم بعضی از همین آقایان وقتی ح می گوید اصلاح می گویند الحمد! آقا حمد نداریم، حمد داریم خیلی غلیظ شد، روغنش آمده بالا، صفرا زیاد شده است، حمد داریم، الحمدلله، من دیدم بعضی ائمه جماعات مسجد حاء حمد را خ می گوید چنان می خواهد خدا را حمد کند که حمد او حمد درمی آید عجیب می شود.

این مسئله در این جا بایستی که مورد توجه قرار بگیرد در یک همچنین وضعیتی شما می بیند که شارع از محاذاة با میقات حرفی نزده است در حالتی که این جا مجرای اصل برائت است. این جا باید اصل اشتغال را انجام داد، قاعده اشتغال است، قاعده برائت نیست، این نکته جایی ذکر نشده است. پس تا این جا ما رسیدیم به این که تمام آن ادله ای را که فقها رضوان الله علیهم، بزرگان، نسبت به جواز کفایت احرام در محاذاة با میقات است لولا روایت عبدالله بن سنان، ادله اینها کفایت نمی کند. حالا فردا ببینیم که روایت عبدالله بن سنان را چه کنیم و با او چگونه برخورد کنیم و ببینیم که آیا می تواند این روایت مستمسک باشد با وجود این شواهد یا این که این روایت در مورد خاص دیگر است.

تلمیذ: نظر شما در خصوص شغل صرافیه چیست؟

استاد: اشکالی ظاهراً ندارد، ولی خوب نیست، شبهه دارد. به حسب ظاهر بخواهیم یک چیزی سمبل

کنیم.

تلمیذ: آیا چون نمی‌توانند مسائل ربا را رعایت بکنند کراهت دارد این تعلیل درست است یا نه؟ استاد: نه! این که چون نمی‌توانند، اگر قرار باشد بر این که ربا باشد دیگر در این صورت «نمی‌توانند» معنا ندارد، خود کاغذ فی حد نفسه اعتبار ندارد. کاغذ این است این شما این قدرش را فرض کنید که ده تومان نمی‌خرید ولی همین که همین کاغذ امضایی می‌آید زیر آن این کاغذ ده تومانی می‌شود ده میلیون این به دلیل آن امضا است، خود کاغذ اعتبار ندارد، چه آن کاغذ دلار باشد یا اسکناس ما باشد، هیچ کاغذی اعتبار ندارد. یا فرض کنید که جاهای دیگر باشد آن هم همان اعتباری که دولت به این می‌دهد و این را در معرض داد و ستد درمی‌آورد حالا آن پشتوانه این اسکناس، پشتوانه اگر مکیل و موزون باشد بر آن اساس این ربا می‌شود. مثلاً فرض کنید که طلا باشد، نقره باشد، چنانچه اگر نفت باشد، کشورهایی که نفت خیز هستند اینها مکیل و موزون است و بر آن اساس حکم ربا جاری می‌شود، پشتوانه یعنی همین یعنی اگر فرض کنید که طرف اسکناس را داد شخص مقابل می‌گوید اگر این اسکناس نتوانست در اینجا قیمت داشته باشد در مقابل آن نفت هست می‌گیریم مصرف می‌کنیم؛ یعنی نفت را گذاشته مثل پشتوانه در منزل خودش و بعد در ازای او و به مقدار می‌آید اسکناس تولید می‌کند حالا اگر بیش از آن مقدار نفتی که می‌تواند ارائه بدهد اسکناس تولید کرد یعنی فرض کنید که در سال این قدر میلیون بشکه می‌تواند نفت استخراج کند ولی دو برابر آن اسکناس تولید کرد نیم برابر آن می‌شود بدون پشتوانه یعنی فرض کنید که اگر کل این اسکناس را دادند به کشور دیگر این در مقابل این اسکناس به مقدار نیم آن توان باز پس گیری دارد. یعنی آن فرض کنید که این قدر اسکناس داده این قدر جنس به این کشور صادر کرده ولی در قبال این مقدار جنس نصفی را می‌تواند استیفاء کند نفت بگیرد نصف دیگر روی هوا رفته پس نصفی از این اعتبار ندارد این نسبت به امسال نسبت به سالهای بعد حکم خاص خودش را دارد این مسئله، مسئله پشتوانه است.

یک کشور پشتوانه نفت ندارد ولی طلا دارد یعنی می‌گوید این اسکناسی که می‌دهم این قدر طلا دارم یعنی اگر نتوانستم پول تو را پرداخت کنم بیا این قدر به تو طلا بدهم مثل همان مال‌الرهانه که شخص راهن آن مال‌الرهانه را می‌دهد به آن مرتهن و آن نگه می‌دارد اگر پولش را نتوانست بدهد آن شخص هم مالش را برمی‌دارد می‌فروشد و اضافه آن را به خود آن شخص برمی‌گرداند پس آن پولی که الان دارد به آن می‌دهد آن در قبال آن مال‌الرهانه‌ای است که الان در منزل دارد کشورهایی هستند که نه نفت دارند و نه طلا و نقره دارند پشتوانه اینها چیست؟ اینها دیگر چیزهای متفاوت است یا نیروی کار خودش پشتوانه می‌تواند باشد. یا فناوری‌های علمی می‌تواند پشتوانه باشد. یا این که اصلاً موقعیت استراتژیک و جغرافیایی خود آن کشور می‌تواند باشد یعنی امنیت، خود امنیت خودش، الان می‌تواند ارزش پشتوانه‌ای داشته باشد. سابق این مسائل نبود ولی در شرایط امروزی خود امنیت کشوری، پشتوانه است برای افرادی که نگران هستند پولشان را کجا

بگذارند، در این بانک بگذارند؟ فردا مردمش یکدفعه می آیند میدان اللؤلؤ که ما این مسئول را نمی خواهیم، آن جا بیایند بگذارید حکومتها معلوم است اینها همه سلاطین هستند و سلاطین جور هستند و سلطان هم سلطان است دیگر سلطان چه سلطان سابق چه سلطان فعلی هر دو سلطان هستند و از سلطنت می آید و از حکومت و حکمرانی و زور و کلک و حقه بازی و تقلب می آید دیگر. همه اینها سلطنت است دیگر.

آن جا بگذاریم شاید سرمایه تلف شود؟ لذا می گردند ببینند که کدام کشور به آن حرفها و وعدههایی که دولتش به مردم داده است عمل کرده است. هان این جا آن کشوری است که بر طبق قرائن و شواهد جای امن است برویم آن جا پول را بگذاریم پس خود وجود امنیت می شود یکی از مسائل پشتوانه، پشتوانه پولی که می گذارند. مسائل دیگر است یکی از پشتوانهها زور است، زور پشتوانه است قلدر هستیم گردنمان کلفت است دو دوتا شانزده است، می گوئیم و می آیم جلو این هم پشتوانه است دیگر، این هم یک نوع. خود تفنگ خودش پشتوانه است بهترین پشتوانه! اصلاً هیچ پشتوانه‌ای به گردش نمی‌رسد از خدا بالاتر است! از پیغمبر بالاتر است! گلوله تفنگ! زور! دارید می‌بینید دیگر، آن آقای که تا به حال نعره مبارزه با امپریالیست او گوش دنیا را کر کرده بود، در همین کشورهای عربی، حالا نگاه کنید مردم را بمباران کرده، بابا اقلاباً با گلوله بزن، چرا بمب می‌زنی به ایشان؟! همان طوری که صدام به شهرهای ما موشک می‌زد، مردم را تکه تکه می‌کرد مردم را بمب می‌زد، این دیگر چه وحشی بیابانی است؟ صد رحمت به بقیه، صد رحمت به بقیه، این که تا به حال مبارز با امپریالیسم و از این چیزها بوده است، مبارز با امپریالیسم و رهبر جهان عرب و... یک قیافه عجیب و غریبی دارد... الاغ رفته کشورهای دیگر شتر راه انداخته... در خیابانهای هلند شتر آورده و آن وقت شترها خیابان را متبرک می‌کردند این شترها که راه می‌رفتند و می‌خواندند متبرک می‌کردند و اهالی شهر گفتند بابا این وحشی از کجا آمده؟ ما این جا آسایش نداریم، نه هوا و نه نظافت خیابان داریم.

ز شیر شتر خوردن و سوسمار عرب را به جایی رسیده است کار

که تاج کیان را کند آرزو تفو بر تو ای چرخ گردون تفو^۱

عجب این همان عرب شیر شتر خورده و سوسمار خور حالا آمده می‌گوید من رئیس جمهور نیستم که بروم، من رهبر هستم، رهبر که نمی‌رود، خب دیگر این هم یک منطقی است! رهبر که نمی‌رود، رهبر می‌ماند و همه مردم را می‌کشد! چه اشکال دارد؟ گفته، همین ایشان گفته که بنده می‌مانم و همه را می‌کشم، همه فدای ما! مسئله‌ای نیست! همین طور بوده دیگر از سابق این طور بوده حالا این آقا که اسمش همه جا به عنوان یک فرد مبارز با اسرائیل و با امریکا و با صهیونیست و با استکبار و اینها بود کارش به جایی رسیده - پس او هم این

^۱ فردوسی، شاهنامه

حرفها را بلد است - می گوید اینها عوامل خارج است! این مردم عوامل خارج اند! عوامل؟ پس تو این جا چکار می کردی جناب رهبر در این مدت که داشتی بر این مردم حکومت می کردی؟ این عوامل خارج از کجا درآمد؟ میلیونها میلیون عوامل خارجی مگر می شود؟

تلمیذ: گفته به همه مواد مخدر داده اند!

استاد: مواد مخدر داده اند به همه؟ خب تو این جا چکار می کردی؟ تو چه رهبری بودی؟ لابد تو هم بله، همان طور که بودی، تو هم مشغول بودی با همین عوامل خارجی! سرت با همین عوامل خارجی گرم بود! بله، معلوم می شود آقا اینها همه حرف است، ما داریم می زنیم، حرف است، در مقام عمل که بیاید بنده می شوم صدام. من با عمامه! آن بیچاره صدام عمامه نداشت، می شوم صدام و له می کنم مردم را می رویم تا آخر بنده می شوم مغول!

چنگیز مغول در نیشابور آمد و گفت یک خانه در این نیشابور نباید بماند! ایستاد کنار شهر رفتند شروع کردند تخریب کردند روز دوم، روز سوم، چه کنیم گربه ها را گفت بگیرد و سر ببرید یعنی یک جاندار در نیشابور نباید باشد، صاف کرد، جو کاشت بعد حرکت کرد، من می شوم مغول چون آن مغول همین را داشت، پلاسمای او همین بود، گلبول سفید او همین بود، مثل ما بود گروه خون یا A مثبت بود یا O منفی بود یا AB و ... همین. گروه خونی با ما فرق نکرد نفس و نفس ایشان فرق نکرد، الان هم همین است ضد امپریالیسم خودمان را معرفی می کنیم ولی به جای آن مردم خودمان را بمباران می کنیم، صدایت نباید دریابید، له می کنیم کسی هم نمی گذاریم برای تو حالا دیگر چقدر این وسط انصاف باشد و فلان و ...

آن یکی که در رفت و آن یکی که نمی دانم چه شد و این هم یک مسئله، پس مسئله امنیت خودش پشتوانه است. حالا اگر ارز یک مملکتی بر اساس پشتوانه مکمل و موزون باشد این ربا می شود و چون در این جا ما نمی دانیم ارزشها بر چه حسابی است و مخلوط از هم مکمل و موزون و غیر آن است در این جا شبهه مصداقیه می شود پس ربا قطعاً هست بالاخره یک مقداری هست مثلاً در آمریکا الحمدلله همه چیز دارد نفت که دارد استکبار است دیگر! نفت دارد همه نفتهای دنیا را در زیرزمین می گویند جمع کرده است برای خودش، یعنی همه نفتهای کشورها را... استکبار یعنی همین معنای استکبار همین است، همه نفتها را از زیر زمین با وسایل و تکنولوژی همه را کشیده دارد در چاه خودش پس این که نفت دارد، دیگر فرض کنید که طلا و نقره هم دارد، فرض کنید که مسئله امنیت، امنیت را بعید است، چون زدند برج های او را انداختند و آن مسائل، اگر امنیت یکخرده در آن حرف باشد. ولی چیزهای دیگر نظیر فناوری و مسائل علمی و امثال ذلک و اینها چیزهایی است که نمی شود اینها را انکار کرد، هر چه باشد نمی شود اینها را انکار کرد، لذا اینها هم به عنوان پشتوانه می شود وقتی که این طور شد انسان می تواند بگوید که قطعاً این ارزشها در این گونه کشورها در اکثر کشورها

آمیخته‌ای است از ربا و غیر ربا لذا محل اشکال است.

تلمیذ: در مقابل خدماتی که به مردم می‌دهد، نمی‌تواند بگیرد؟ مثلاً فردی مغازه گرفته و کاسبی می‌کند. استاد: بله این مقدارش، بله ما به التفاوت آن، ولی صحبت در این است فرض کنید که یک صراف اگر بخاطر خدمات است پس این پولهایی که می‌گیرد از کجا می‌آید؟ این صرافی که پول درمی‌آورد، این ثروتی که به دست می‌آورد زائد بر این مسائل و مؤونه است.

خیلی جالب است! در این وصیت امیرالمؤمنین جای جای این وصیت حضرت می‌فرماید عبرت بگیرید، عبرت بگیرید، نگاه به بقیه کنید عبرت بگیرید، نگاه کنید از اوضاع عبرت بگیرید، عجیب است وقتی انسان در یک حال و هوای دیگر است نمی‌فهمد، اصلاً نمی‌فهمد این مسئله را هر چه هم به او بگویند نمی‌فهمد، گیج است، نمی‌فهمد که بابا! آن کسی که الان فرض کنید که به یک همچین روزی افتاد... یعنی در همان زمان شاه واقعا کسی تصور می‌کرد که شاه برود یعنی با آن اقتداری که داشت با آن نفوذی که داشت با آن دستگاههایی که واقعا داشتند ما احتمال نمی‌دادیم ولی وقتی قرار بر این باشد که مشیت خدا بیاید، تو هم که از مشیت خدا خبر نداری که آیا می‌آید یا نمی‌آید، یا به عمر تو کفاف می‌دهد یا نه، به عمر تو کفاف نمی‌دهد بعد از آن را تو خبر نداری ولی وقتی مشیت خدا می‌آید آقا یک سال نشد دیگر به یک سال به یک سال طومار را در هم پیچید و این فرار کن و آن فرار کن و این بیا و چه بشود یکدفعه در یک شب همان شب چیز همه چیز زیر و رو شد و عوض شد اصلاً همه چیز عوض شد.

من یادم است در وقتی که شاه فرار کرد از ایران رفته بود این رفقا که می‌آمدند گاهی نگران بودند که حالا این می‌رود دوباره برمی‌گردد، می‌خواهد چه شود، اوضاع چه شود، خلاصه یک مقداری تشویش و نگرانی داشتند - البته نگرانی ایشان هم بیخود بود - یک روز خدمت مرحوم والد رضوان الله علیه نشستیم بودیم و صحبت این شد که خب شاه رفته و حالا چه خواهد شد و می‌گویند دوباره می‌خواهد برگردد و می‌گویند اینها می‌خواهند زمینه را آماده کنند برای بازگشت او، ایشان عصایشان آن جا بود روی زمین ایشان گفتند که شاه رفت و دیگر برنخواهد گشت همچنین محکم و اگر بخواید برگردد با این عصا قلم پایش را خرد می‌کنیم آن جا دیگر همه خیال راحت دیگر گفتند این دیگر اصلاً کلام را تمام کرد در آن یک اشاره‌ای بود بر این که اوضاع عوض خواهد شد. البته تصریح نکردند اشاره بود اوضاع عوض خواهد شد اگر برگردد با این عصا قلم پایش را خرد خواهیم کرد.

ما باور نداریم تقدیر و اراده خدا را، ما باور نداریم کیفیت جریان مشیت خدا را، باور نداریم که همان که تا به حال با قدرت گلوله و بمب بر مردم حکومت می‌کرد اولین کسی است که فوراً ترس می‌آید در کله او و فرار می‌کند این را باور نداریم چرا؟ چون تفنگ دست ما است خیال کردیم جبرئیل نوکر این تفنگ ما است!

عزرائیل! بابا جان به اندازه یک پشه از تفنگ تو حساب نمی‌برد حالا تمام خلائق زمین و آسمان و ملائکه را همه را به یک تفنگ این قدری نگه داشته‌ای راست می‌گویی این تفنگ را بیانداز ببینم چند دقیقه این جا می‌ایستی؟ تفنگ را بیانداز، مگر نمی‌گویی مردم من را می‌خواهند جناب رهبران عرب؟ من خطابم به آنها است، مگر نمی‌گویید مردم ما را می‌خواهند؟ تفنگتان را بیاندازید، یا نه نخیر من تفنگ را برای امروز می‌خواستم برای این که مردم خودم را بکشم طیاره را که از فرانسه خریده بودم جناب رهبران و اینها آن طیاره‌ها اغلب مال فرانسه و اینها است آن طیاره با آن جایی نجنگیدم صلح و امان الحمدلله همه این طیاره‌ها در آشیانه‌های خودشان همه محفوظ ولی اگر مردم صدایشان درآید با همین‌ها تکه تکه‌شان می‌کنم ما طیاره برای مردم خریدیم با کشوری دعوا نداریم با جایی ما دعوا نداریم در صلح و آرامش هستیم و امنیت.

ما تقدیر خدا را نفهمیدیم از این گذشته اگر یک در میلیون احتمال می‌دادیم شاه برود همان احتمال را در مورد صدام می‌دادیم، او صد درجه بدتر از شاه بود آن اقتداری که صدام داشت آن دیکتاتوری و قساوتی که صدام داشت، کجا آن را شاه داشت؟ اصلا جانور عجیبی بود، جانوری بود برای خودش، جانوری بود صدام، چیز عجیبی بود. وقتی این جریانات پیش آمده بود و امریکا خلاصه گیر داده بود به این قضایا و اینها، من یک شب رفتم در فکر که قضیه چیست؟ این بدبخت می‌گوید که ما بمب اتم نداریم تو را به خدا بیایید نگاه کنید همه جا را بگردید... یکدفعه به ذهنم آمد بابا پرونده این هم بسته شده است بیچاره! خدا انداخته آمریکا را به جان این! بالا برود و پایین بیاید باید تشریفش را ببرد آن نماینده بیچاره در سازمان ملل گفت بابا بیایید بگردید... گفتند ما کاری نداریم شما بمب اتم دارید! آقا دارید! آنها افتاده بودند روی خط آن تو داری چشمت نمی‌بیند اگر حلالزاده بودی می‌دید که چقدر از این نمی‌دانم فلان و از این حرفها شما دارید دارید که دارید خداحافظ شما ناآن هم گذاشت آمد بیرون داریم دیگر برای چه شما ایستادید این جا داریم این پرونده بسته شده است این مسئله را متأسفانه ما نمی‌بینیم که یک روز همین سرب داغ کرده را به ما می‌خورانند این را ما نمی‌بینیم غفلت برای ما پیدا می‌شود شهوت برای ما پیدا می‌شود چشمان را می‌بندیم خلاصه بالا می‌رویم پایین می‌آییم امیرالمؤمنین می‌گوید بابا نگاه کنید عبرت بگیرید! آخر آدم عاقل دو درصد هم احتمال بدهد ترتیب اثر می‌دهد عبرت بگیرید از شما گنده‌ترها را کشاندند زمین، قوی‌تر از شماها را بزرگتر از شما را چرا عبرت نمی‌گیرید؟

امام علیه‌السلام چیزهایی را می‌بیند که ما نمی‌بینیم وقتی امام علیه‌السلام به زید بن علی می‌فرمایند که این مردم تو را تنها می‌گذارند عبرت نمی‌گیری از آن چه که برای اجدادت پیش آمد او در جواب می‌گوید که ما امیدواریم که به مقصد خود برسیم خب امام نیست دیگر و حالا اگر زید این مآل خودش را با چشم می‌دید قیام می‌کرد؟ قیام نمی‌کرد دیگر ولی امام می‌بیند دیگر همین که لشگر کوفه بر لشگر آن بنی مروان دارد غلبه

می‌کند یکدفعه در تعبیر داریم سهم من غیر رام یعنی تیر غیب به اصطلاح از کجا آمد و کی زده بود مشخص نبود شاید یکی همین طوری فرض کنید تیری زده بود و می‌خواست به کسی دیگر بزند و زید یکدفعه رفته جلو و تیر می‌خورد به سرش تمام شد دیگر این را امام دارد می‌بیند امام باقر علیه‌السلام این قضیه را دارد می‌بیند ولی ما نمی‌بینیم مسائلی که یکدفعه می‌آید وسط آن چهارچوبی که در ذهن ترسیم کردیم همه چیز را به هم می‌ریزد آنها را امام دارد می‌بیند آن نقاطی که می‌آید معادله را به هم می‌زند ما می‌گوئیم عجب! آن اول امام آن عجب! را دارد می‌بیند تو آن تعجب را نمی‌بینی در ذهن خودت ترسیم می‌کنی من این را دارم من آن را دارم فلانی دارم بابا همین که تو این را داری فردا می‌شود دشمن تو خیلی عجیب است برای خود بنده این قضیه خیلی اتفاق افتاده است چندی پیش هم اتفاق افتاد یک بنده خدایی که جزء فامیل ما بود و خیلی ابراز محبت و الفت می‌نمود و می‌گفت شما هر چه بکنی خلاصه روی من حساب کن در حرفهایت و خلاصه سر یک مسئله که صددرصد آن در این مسئله دخیل بوده و مقصر بوده و فلان بوده است بخاطر این که موقعیت خودش برنخورد ما را متهم به آن کرد! عجب بابا این کار را تو کردی من چکار کردم من که اصلا روحم خبر ندارد به خاطر این که خودش آبرویش می‌رود و با ما گفت خداحافظ شما! انگار نه انگار این قوم و خویش بوده نه ارتباط داشته نه رفیق بوده من هم گفتم آقا خدا خیرت بدهد، نمی‌دانم خدا عمرت بدهد، خدا چکار کند ولی تو را به خدا قسم دیگر نیا دیگر برو اصلا دیگر نمی‌خواهم بینم تو را الحمدلله یکی کمتر یک دردسر کمتر! این قضیه را که الان این جا این جور شد من از اول می‌دیدم نه این که ما نمی‌بینیم لذا اصلا تعجب می‌کنیم پس چرا این جوری شد خیلی اوقات اتفاق می‌افتد که شخص بین خود می‌آید یکدفعه یک رفاقت سی ساله را به هم می‌زند بابا سی ساله چیزی نبوده که حالا می‌خواهید این را بهم بزنید حالا بر فرض من این کار را کردم یا نکردم حالا بیخود کردیم یا نکردیم تمام شد! اما او می‌گوید نه قطع رابطه باید بشود! بچه‌ها دیگر حق ندارند به ما سلام کنند یک چیزهایی که از بچه‌های پنج ساله هم دیده نمی‌شود اینها چیست؟ اینها چیزهایی است که انسان باید عبرت بگیرد اینها مسائلی است که باید عبرت بگیرد باید بداند که این ارتباطات ارتباطات ناپایدار است. انسان باید به دنبال ارتباطات پایدار باشد اول این که همه چیز را از خدا ببیند و بعد هم این که ارتباط ارتباط پایدار باشد نه این چیزهای دنیا و انسان خودش را فریب بدهد و روی این مسائل سرمایه عمر و وجود بگذارد یکدفعه یک جوری شد سرمایه او از بین رفت باید همیشه جای خالی را نگه دارید.

اللهم صل علی محمد و آل محمد